

OPMERKELIJK VERZET: NIET TEGEN, MAAR NET VOOR KUNSTWERK IN
OPENBARE RUIMTE

Mijn straat is waar mijn sokkel staat

08 MEI 2014 | Sarah Vankersschaever

Meestal rijden we in een grote boog rond kunst in de openbare ruimte heen, al is het maar omdat ze vaak op rotondes staat. Toch raakt ze af en toe een gevoelige snaar, zoals nu in Gent. Sarah Vankersschaever

‘Searching for Utopia’, bekend als de schildpad van Jan Fabre. belga

De Facebookgroep ‘Het “Museakerkhof” van Leo Copers moet blijven’ telt 1.203 *likes* en de online petitie tikt af op 350 handtekeningen. Guantanamo Bay zul je met zulke cijfers niet sluiten, maar voor het lot van een publiek kunstwerk is zoveel belangstelling opvallend.

Tijdens het Gentse kunstencours *Track* in 2012 plantte de kunstenaar Leo Copers grafstenen in het Citadelpark. Elke zerk droeg de naam van een museum ergens ter wereld, enerzijds om de musealisering van beroemde kerkhoven als Père Lachaise aan te kaarten, anderzijds om kritiek te leveren op de popularisering van musea.

Copers' werk was een van de weinige die het tijdelijke kunstevent overleefden en vandaag is zijn *Museakerkhof* ook een handige rugleuning voor de ergonomisch bewuste parkbezoeker.

Maar daar komt binnenkort dus misschien verandering in: de stad Gent ontving een brief van Onroerend Erfgoed Vlaanderen met de melding dat de vergunning voor het kunstwerk verlopen is en dat het weg moet. 'Definitief installeren zou afbreuk doen aan de historische en esthetische waarde van het landschap', klinkt het weinig esthetisch in de brief.

'We hebben een afspraak gemaakt met Onroerend Erfgoed Vlaanderen', zegt Gents schepen van Cultuur Annelies Storms (SP.A) 'want we willen het werk graag aankopen en behouden. Lukt dit niet in het Citadelpark dan gaan we op zoek naar een alternatieve locatie.'

De kunstenaar zelf ziet zijn werk natuurlijk het liefste in het Citadelpark liggen, de locatie waarvoor het destijds gemaakt is. 'Het is alsof je een fresco zou uitkappen: dan verliest het toch ook een stuk van zijn artistieke waarde?'

Frisbeeclub

Als er over kunst in de publieke ruimte gepraat wordt, is het vaak omdat er tegen geprotesteerd, getimmerd of geplast wordt. Denk maar aan het gecontesteerde paviljoen van Toyo Ito in Brugge.

'Er wordt meer tegen kunst geprotesteerd dan dat er petitie's worden opgestart', zegt Phillip Van den Bossche, directeur van Muzee in Oostende en curator van de laatste twee edities van *Beaufort*, het kunstparcours langs de Belgische kust. 'Dat zegt vaak meer over mensen dan over kunst: protesteren is nu eenmaal makkelijker dan actief voor iets pleiten.'

Uit ervaring weet hij bovendien dat de publieke kunstwerken die aanvankelijk het meeste protest uitlokken, even later vaak de grootste publiekstrekkingen zijn. 'Daarom vind ik het ook niet altijd noodzakelijk om de buurt bij een publiek kunstproject te betrekken: kunst mag wringen. Het mag de mensen beroeren.'

Leo Copers is het daar helemaal mee eens. 'Ik hoorde dat behalve enkele buurtbewoners ook de frisbeeclub in het Citadelpark problemen zou hebben met mijn werk. Maar er zullen altijd mensen problemen hebben met kunst. Voor mij is dat net het bewijs dat een werk belang heeft.'

Groot onderhoud

Katrien Laenen is coördinator van Kunst In Opdracht, een proefproject van de kunstcel van het Team Vlaams Bouwmeester. Ze volgt enkele projecten in de publieke ruimte op om in de toekomst aanbevelingen te kunnen doen aan steden en gemeenten. ‘Die tonen steeds meer interesse omdat ze inzien dat kunst op openbare plekken vaak een eerste, laagdrempelige kennismaking met hedendaagse kunst is’, zegt Laenen. ‘Wij willen raad geven over hoe je zoiets professioneel aanpakt en in je cultuurbeleid inplant.’

Thérèse Legierse is artistiek leidster van de vzw De Nieuwe Opdrachtgevers, die mensen begeleidt die een opdracht veil hebben voor een kunstenaar. Vaak resulteert dat in een publiek kunstwerk. Ze heeft alvast een aanbeveling: ‘Vaak vergeten gemeenten twee vormen van onderhoud: enerzijds het prijzige technisch onderhoud.’ Een voorbeeld daarvan is de schildpad *Searching for Utopia* van Jan Fabre: een oxiderend zorgenkind dat allergisch reageerde op zand, zee en zout. Kostprijs van het schildpadverblijf in de thermen: 115.000 euro.

‘En anderzijds is er ook het artistieke onderhoud: de betekenis van een hedendaags kunstwerk gaat vaak verloren doorheen de jaren omdat die niet zo ver reikt als een monument dat pakweg een veldslag herdenkt. Dus moet je ook die aandacht onderhouden.’

Een kunstwerk mag daarvoor soms best een tijdje in de kelder. ‘Kunst in de publieke ruimte is niet per definitie voor de eeuwigheid: je moet je van tijd tot tijd de vraag durven te stellen of het werk nog relevant is. Ik heb al meegemaakt dat een kunstwerk na verloop van tijd opnieuw opgediept wordt en plots op meer interesse kan rekenen’, zegt Legierse.

Al moeten we nu ook niet overdrijven, vindt Phillip Van den Bossche. ‘Niet elk park heeft koste wat het kost een kunstwerk nodig. Het verhaal moet kloppen. Zoals een kunstenaar me ooit zei – al staat dat niet zo netjes op jullie krantenpapier: *Don’t fuck up somebody’s day, fuck up somebody’s life*. Een kunstwerk in de publieke ruimte moet verdomd goed zijn, het moet je leven dwarsbomen.’ Er moet dus meer dan een frisbee aan blijven haken.

‘Er zullen altijd mensen problemen hebben met kunst. Voor mij is dat net het bewijs dat een werk belang heeft’